

Stan, struktura i liczebność awifauny Zbiornika Goczałkowickiego po remoncie zapory i zmianach środowiskowych

Condition, structure and abundance of birds on the Goczałkowice Reservoir after dam renovation and habitat changes

ROBERT GWIAZDA¹, PIOTR PROFUS¹, ADAM FLIS¹, ANDRZEJ BISZTYGA², MICHAŁ BARAN³

¹ Instytut Ochrony Przyrody PAN

31–120 Kraków, al. A. Mickiewicza 33

e-mail: gwiazda@iop.krakow.pl, profus@iop.krakow.pl, flis@iop.krakow.pl

² 32–400 Myślenice, ul. Słoneczna 1b

³ 32–400 Myślenice, ul. Słowackiego 12/7

Słowa kluczowe: ptaki wodno-błotne, gatunki lęgowe, dynamika liczebności, warunki siedliskowe, zbiorniki wodne, południowa Polska.

W pracy przedstawiono strukturę i liczebność ptaków na Zbiorniku Goczałkowickim w latach 2011–2012. Zbiornik został włączony do sieci obszarów Natura 2000 i należy do ważnych ostoi ptaków w Polsce. Środowisko zbiornika zmieniło się jednak po remoncie zapory prowadzonym w latach 2001–2005. Powierzchnia makrofitów uległa zmniejszeniu. W okresie badań stwierdzono występowanie 101 gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym, w tym tylko 19 lęgowych. Najliczniej gnieździły się: śmieszka *Chroicocephalus ridibundus* (do 790 par), rybitwa rzeczna *Sterna hirundo* (do 320 par), kormoran *Phalacrocorax carbo* (do 98 par) i perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus* (do 70 par). Duże zgrupowania ptaków na zbiorniku występowały w okresie przelotów jesiennych (do ok. 17 000 os.) W okresie zimowania ptaki również osiągały stosunkowo wysoką liczebność (do ok. 8000 os.). Dominantami były krzyżówka *Anas platyrhynchos*, śmieszka, kormoran i perkoz dwuczuby. Stwierdzono występowanie rzadkich gatunków, takich jak: bernikla białolica *Branta leucopsis*, kazarka rdzawa *Tadorna ferruginea*, sterniczka jamajska *Oxyura jamaicensis*, szczudłak *Himantopus himantopus*, biegus arktyczny *Calidris melanotos*, płatkonóg sztydłodzioby *Phalaropus lobatus*, mewa polarna *Larus glaucoides*, mewa trójpalcza *Rissa tridactyla*. Obniżający się poziom wody i odsłonięte dno zbiornika sprzyjały pojawianiu się nowych gatunków i wzrostowi liczebności siewkowców w okresie przelotów. Zgrupowania ptaków były najliczniejsze w cofce zbiornika od wiosny do jesieni. W okresie przeprowadzonych liczeń liczba gatunków i liczebność ptaków wodno-błotnych była stosunkowo wysoka, zwłaszcza przy niskich stanach wody. W okresie przelotów liczebności kormorana, cyraneczki *Anas crecca* i mewy siwej *Larus canus* należały do wysokich na Śląsku, a perkoza dwuczubego, czapli białej *Casmerodius alba* i krakwy *Anas strepera* – do wysokich w skali kraju. Wąski pas roślinności szuwarowej porastającej brzeg zbiornika i brak płatów roślin o liściach pływających spowodował zubożenie zespołu ptaków i wycofanie się wielu gatunków gnieźdzących się wcześniej na Zbiorniku Goczałkowickim. Liczba stwierdzonych gatunków lęgowych z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej UE zmniejszyła się po remoncie zapory z 14 do 2. Jedynymi gatunkami z wymienionego Załącznika gnieźdzącymi się w okresie badań na zbiorniku były rybitwa rzeczna i mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*. Z punktu widzenia ochrony przyrody jest to zjawisko niekorzystne i świadczy o pogorszeniu warunków siedliskowych na Zbiorniku Goczałkowickim.